

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 30/2016, 67/2017 и 64/2018 година министерот за образование донесе скратената наставна програма по наставниот предмет **географија** за I година средно гимназиско образование за учебната 2020/21 година.

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за I година гимназиско образование се базира на целите/очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставиот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови, при што се почитува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за наставен предмет со 2 часа неделно се предвидуваат 64 часа во скратената програма.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма.

2. Преглед на теми и наставни единици

Во скратената наставна програма предвидени се 37 часа за нови наставни содржини и 27 часа за повторување, утврдување и систематизација на постигањата.

Тема/Подрачје

I тема: Вовед - Вселена и вселенски тела (4+3) часа (4 часа за нови наставни содржини и 2 часа за повторување).

Наставни единици:

- Вовед за физичката географија;
- Свезди;
- Сонце и Сончев систем;
- Планети, сателити, Месечина и Месечеви мени.

II тема: Земјата како вселенско тело и Земјини движења (3+2) часа

Наставни единици

- Форма и големина (димензии) на Земјата;
- Земјина ротација

- Земјина револуција

III тема: Преставување на Земјината површина на карта (4+3) часа

Наставни единици

- Глобус, мердијани и паралели;
- Географска широчина и должина;
- Од глобус на карта и размер;
- Поделба на картите според територијалниот опфат, размерот, намената и содржината.

IV тема: Физичко – географски карактеристики на Земјата и литосфера (6+4) часа

Наставни единици

- Геолошка еволуција и градба на Земјата;
- Геолошки состав на Земјата (видови карпи);
- Форми на релјефот под дејство на внатрешните сили;
- Форми на релјефот под дејство на надворешните сили;
- Генетски типови на релјеф;
- Распоред на копното на Земјата.

V тема: Хидросфера (4+3) часа

Наставни единици

- Кружно движење на водата и распоред на водите на Земјата;
- Светско Море;
- Подземни води;
- Копнени води.

VI тема: Атмосфера (5+4) часа

Наставни единици

- Структура на атмосферата;
- Климатски фактори и елементи;
- Време и клима;

- Климатски појаси;
- Климатски типови.

VII тема: Биосфера (3+2) часа

Наставни единици

- Абиотски и биотски фактори;
- Географска разместеност на растителниот свет;
- Географска разместеност на животинскиот свет.

VIII тема: Население и населби (3+2) часа

- Бројна состојба, природен прираст и миграции;
- Густина и разместеност на населението;
- Типови населби.

IX тема: Стопанско-географски одлики на Земјата (5+4) часа

- Земјоделие;
- Рудно богатство и енергетски извори;
- Индустрија;
- Сообраќај и трговија;
- Туризам;

3. Дидактички препораки

Планирањето на наставата по предметот географија за I година гимназиско образование во оваа (скратена) верзија опфаќа програмски содржини од IX теми од редовната наставна програма. Двете теми: Културно-географски и политичко- географски одлики не се опфатени. За секоја тема предвидени се одреден број на часови со цел да се изучат најважните содржина од скратената наставната програма по географија за I година и истата да се реализира за 64 наставни часа, во траење од 158 работни дена.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма, но за истите се поставуваат различни по нивоа прашања и задачи водејќи се од предлог - активностите и дополнувајќи ги истите според потребите на учениците во класот.

Во наставната програма е дадено предлог за планирање на наставните часови за реализација на наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира фондот на часови за целосно и успешно реализирање на целите поставени во програмата. Со оглед на тоа што, составот на учениците во класот е хетероген, наставникот треба да практикува диференциран и индивидуализиран пристап во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби на секој ученик и развивање на индивидуалните потенцијали и постигнувања.

Во скратена програма по предметот географија за I година гимназиско образование некои содржини се изоставени, прескокнати или скратени, додека други се надоврзуваат. Најчесто тие се содржини со кои учениците се сретнале во изминатите години или пак ќе се сретнат во иднина. Ова е направено со цел непречено да се реализира оваа скратена програма.

Се препорачува користење на следниве наставни средства:

- учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење во непосредната околина – објекти и појави во природата;
- енциклопедии, атласи и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства.

Современата дидактичка технологија во наставата по географија покрај користењето на разни географски карти, дава исклучителни можности за користење на компјутерот, односно широка примена на геоинформатиката во наставата по географија. Исто така, во наставата може да се користат и немите карти, географска читанка, прирачник за наставата и др. Усвоените нови поими ќе претставуваат надоградување и проширување на веќе стекнатите поими. Интерпретацијата

и описите од страна на учениците неопходно е да бидат поттикнувани од страна на наставникот на начин кој одговара на индивидуалните карактеристики на ученикот. Изразувањето може да биде и преку: говор, есеј, илустративни методи, изработки на шеми, графикони итн. Употребата на имиња и цифрени податоци треба да биде сведена на разумно ниво. Во текот на наставата редовно се следат и се вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Се препорачува да се користат следниве начини за следење, проверување и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми: усно, писмено, практично (обиди, вежби сл.), работа во групи, учество во истражување и презентација.

Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за I (прва) година гимназиско образование ја утврди

Бр. 12-8424/137

16.09.2020

Министер за образование и наука
Мила Царовска